

– Iszol egy kis szilvapálinkát? – kérdezte a beszélgetés elején. Mit mondhat egy agráros? – Természetesen, Jenő bácsi. A szilvapálinka a kedvenc italom.

Jenő bácsi átment a szomszéd szobába. Behozott egy sötétzöld színű üvegpalackot, félig tele volt valamilyen folyadékkal. Felül egy parafadugó. Töltött. Megittam. Majd jött a magyarázat: – Ez a tavalyi szilvapálinka.

Megdicsértem. Fél óra múlva ismét átment, és kihozott egy másik, teljesen hasonló üveget félig telve itallal és parafadugóval lezárva. Töltött. Megittam. Következett a magyarázat: – ez viszont a tavalyelőtti szilvapálinka. Nagyon megdicsértem. A két üveg ott állt előttem az asztalon. Véletlenül jól megnéztem őket.

Eljött az ebéddő. Jenő bácsi visszavitte a két üveget a szomszéd szobába, majd meghívott ebédre Pécs legelőkelőbb szállodájának éttermébe. Utána visszamentünk a tanszéki irodájába, és folytatódott a beszélgetés. Rövid idő múltán kihozott a szomszéd szobából egy sötétzöld színű üvegpalackot, félig tele folya-

dékkal és felül egy parafadugó. Töltött. Megittam. Majd következett a súlyos felszólítás: – Na most mondd meg, hogy ez a tavalyi vagy a tavaly előtti szilvapálinka? Ránéztem az üvegre, és máris tudtam a választ, de kicsit húztam az időt.

– Ez a tavalyelőtti.

Jenő bácsi elcsodálkozva kérdezte: – Honnan tudod?

Jött a beismerő válaszom: – A tavalyi pálinka üvegében kicsit sötétebb színű a parafadugó.

Jenő bácsi méltányolta a megfigyelőképességemet és az őszinteségemet. Az intelligenciavizsga sikerült. Ettől kezdve bizalommal viseltetett irántam.

Kulcsszavak: *Magyar Tudományos Akadémia, biofizika, szilvapálinka, megfigyelőképesség*

Láng István

az MTA rendes tagja,

korábbi főtitkárhelyettes (15 évig), korábbi főtitkár (8 évig), korábbi választott elnökségi tag (6 évig)

BEAVATÁS

1963 ősze, A. 17 éves, a J. A. Gimnáziumba jár. Bár sok minden érdeklí, irodalom, történelem, zene, de a jövőről nem tud, de nem is nagyon akar gondolkodni. Kémiaszakkörre jár, az tetszik, de még inkább a fiatal, vagány tanár stílusa, meg azok a játékok, hogy egy színtelen lötytről két-három lépésben ki lehet filózni, mi van benne. *Mi lesz?* – kérdik a felnőttek, A. vagy nem válaszol, vagy csak mond valamit. Például hogy a Műszakira megy, mert a 49-esről látja azt a nagy épületet a Gellértnél. Másra nem is gondol, inkább

gombfocizni akar szabad idejében. Ha nagyon unatkozik, előveszi a reszelt, ragasztott, név szerint ismert gombjait, csapatokat szervez, sőt edzést is tart nekik. Vasárnap délutánonként néha, mint régen, a Haladás moziba megy a bartókbélán, mindig a fél 4-es előadásra, valaha három forint volt, most több. Gyalog megy oda, és hatkor hazabandukol.

Aztán egyszer anyja, Mami, azzal jön haza a kórházból, ahol dolgozik, hogy egy kollégája szerint az orvosin indult egy tanfolyam, szombat délutánonként gimiseknek. Követ-

kező szombaton elmegy, az előadás a Puskin utcában van, valami nagy előadóban, lépcsőkön kell felmenni, hogy az ember leülhessen. A második héten megy először, akkor is elké-sik, végre egy koromsötét terembe nyit be, ahol furcsa, fekete-fehér képeket vetítenek. Elektronmikroszkóp, tudja meg később, és harmadszorra már le is tudja írni a vaksötétben, vastagfedelű füzetébe nagy ákombákom betűkkel, hogy *ENDOPLAZMATIKUS RETIKULUM*. Felgújtják a lámpákat, hu-nyorgó magakorúakat lát, fiúkat, lányokat vegyesen, meg elöl (egyben alul) három-négy fehérköpenyest, akik beszéltek a képek alatt. Legközelebb is elmegy, majd utána sokszor szombatonként, már legtöbbször valami *déenes-ről* beszélnek, meg hogy tíz éve. Egy idősebb urat nagyon tisztelnek, ő a professzor, S. B. Középső neve is van: F. Gondolkodik, mi lehet az F. Arra gondol, hogy Fitzgerald, miért ne. Nemrég lőtték le Kennedyt, megtanulta ezt a nevet. Lassan kezdi az egész téma valami rejtvényfejtésre emlékeztetni, a sándor-mátyásból is a leginkább a titkosírás, meg a rostély érdekelte, ki is vágta papírból, de hamar elszakadt. Itt meg három betű egy másik nyelvben egy betűt határoz meg.

Hetek múlva azt mondják, hogy felmérik, mit tudunk, mit tanultunk. Otthon lapozgatja a füzetet, és a lexikonban is megkeresi, mi az a Van der Waals. Azután a Puskinban

egy üres lapot adnak. Próbál válaszolgatni a feltett kérdésekre, itt is voltam – gondolja.

Majd valami történik, nagyon valami. Az egyik fehérköpenyes, talán Cs. V. vagy V. P. azt mondja, most valami kombinációs feladat jön. Rajzoljátok fel a következő térképet. A B-től való távolsága 15 és 6, B C-től való távolsága 9 és 11, A C-től pedig 8 és 15-re van.

Csend. A. rága a ceruzáját. Hogy a fené-be lehet két pont egymástól kétféle távolságban. Jaj nekem, biztos valamire nem figyeltem, és mondták. Majdnem feláll és elmegy. Ekkor hirtelen ránéz az ajtó mintájára, körök vannak rajta. Aha, nem igaz, rájött. Egy körön lehet két pont kétféle távolságra egymástól, felrajzolja a kört, rajta három ponttal: A, B, C. Aztán meg is mondják, hogy ez egy *baci* (így mondják a baktériumot) kromoszómája.

Más A. áll fel, mint aki beült a terembe. Valami történt. Később megtudja, hogy ezt nevezik imprintingnek. Szívsebész nagybátyja értetlenségét fejezi ki, amikor bejelenti, hogy biológus lesz.

Kulcsszavak: *endoplazmatikus retikulum, déenes, Fitzgerald, kromoszóma, imprinting*

Falus András

az MTA rendes tagja, igazgató, egyetemi tanár, kutatócsoport-vezető, Semmelweis Egyetem

PARADIGMAVÁLTÁS A HIDROGEOLOGIÁBAN: A MESTER HÁZHOZ JÖTT

Úgy tartják, hogy a lángészt csak holta után becsüli meg a közönség. Ehhez képest igen-csak „kesztyűs kézzel” bántak kortársai a felszín alatti vizek tudományának állóvizét az

1960-as évek elején felborzoló, magyar származású és 1956-os kényszerű emigrációja miatt Kanadában gyökeret eresztő – Tóth Józseffel. Az edmontoni University of Alberta